

09-12-2005

(udkast)

Forslag
til

Lov om ændring af lov om forsvarets personel og lov om hjemmeværnet
(omlægning af værnepligten mv.)

§ 1

I lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 81 af 12. februar 2004, som ændret ved § 39 i lov nr. 530 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, affattes således:

”Stk. 1. Loven omfatter personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er hjemsendt, jf. dog stk. 2-4.”

2. I § 1, stk. 3, indsættes efter ”hjemmeværnet”: ”, jf. dog stk. 4.”

3. I § 1 indsættes som stk. 4:

”Stk. 4. Bestemmelsen i § 14 gælder for enhver”

4. § 2, stk. 2, affattes således:

”Stk. 2. Befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår.”

5. I § 2 indsættes som stk. 3:

”Stk. 3. Ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.”

6. I § 4, stk. 1, 2. pkt., ændres ”27 måneder” til: ”12 måneder”.

7. I § 4, stk. 5, udgår: ”, og kan under tjenesten anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse”.

8. § 5 ophæves.

9. I § 6 udgår: ”i staten, folkeskolen og folkekirken”.

10. § 7 affattes således:

”§ 7. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtislignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, med mindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 3-års perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiv-

ringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret.”

11. §§ 8 og 8 a ophæves.

12. § 9 affattes således:

”§ 9. Forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtsslignende vilkår, jf. § 7,

- 1) under krig eller andre ekstraordinære forhold og
- 2) i katastrofetilfælde.

Stk. 2. Under de forhold, der er nævnt i stk. 1, har ansatte i forsvaret pligt til at forrette tjeneste og kan ikke forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør.

Stk. 3. Ansatte, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, har pligt til at forrette tjeneste under de forhold, der er nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Ansatte, der forretter tjeneste under de forhold, der er nævnt i stk. 1, nr. 1, ydes løn mv. efter regler, der fastsættes af forsvarsministeren.”

13. I § 9 a udgår: ”afskediget eller”.

14. § 10 ophæves.

15. § 11 a, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

” Erstatning for tab af forsørger udbetales til den efterladte ægtefælle eller samlever samt børn under 21 år.”

16. Efter § 13 indsættes i kapitel 4:

”§ 14. Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager kan påklages til forsvarsministeren. Andre afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager kan ikke påklages til forsvarsministeren, med mindre andet er fastsat ved lov.”

§ 2.

I lov om hjemmeværnet, jf. lovbekendtgørelse nr. 80 af 12. februar 2004, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, stk. 1, nr. 1, udgår: ”eller indkaldt”.

2. § 16, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

” Erstatning for tab af forsørger udbetales til den efterladte ægtefælle eller samlever samt børn under 21 år.”

§ 3.

Loven træder i kraft den x/x 2006.

Stk. 2. § 1, nr. 16, gælder for afgørelser, der er truffet af Forsvarets Personeltjeneste på ikrafttrædelsesdagen eller senere.

Stk. 3. § 1, nr. 15, og § 2, nr. 2, har virkning på erstatning for tab af forsørger, der udbetales som følge af dødsfald, der er forårsaget på ikrafttrædelsesdagen eller senere.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets formål og baggrund
2. Lovforslagets udformning
 - 2.1. Lovens område
 - 2.2. Tjenestetid for og uddannelse af værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår
 - 2.3. Værnepligtiges mødepligt ved forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste
 - 2.4. Udstrækningen af værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste
 - 2.5. Personel af reserven
 - 2.6. Indkaldelse af personel under krig eller andre ekstraordinære forhold mv.
- 2.
7. Minimumsalder for ansættelse eller indkaldelse af militært personel
 - 2.8. Fordeling af erstatning for tab af forsørger efter forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning
 - 2.9. Klager over Forsvarets Personeltjenestes afgørelser som ansættelses- og personelmyndighed
3. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser
4. Forholdet til EU-retten
5. Vurdering af konsekvenser af lovforslaget
6. Hørte myndigheder mv.

1. Lovforslagets formål og baggrund

Lovforslaget er en konsekvens af regeringens aftale af 10. juni 2004 med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om forsvarets ordning 2005 - 2009.

Som led i aftalen om forsvarets ordning 2005 - 2009 nedlægges mobiliseringsstyrken. Den aktuelle sikkerhedspolitiske situation betyder, at mobiliseringsforsvaret kan nedlægges. Samtidig er der erkendt et behov for at styrke totalforsvaret, herunder evnen til at imødegå terrorhandlinger og deres virkninger.

I konsekvens heraf omlægges og målrettes værnepligten mod totalforsvaret. Værnepligtsuddannelsen planlægges som hovedregel gennemført over 4 måneder for den overvejende del af de værnepligtige, hvor den værnepligtige modtager totalforsvarsuddannelse og herefter overføres til forsvarets totalforsvarsstyrke.

Der etableres en totalforsvarsstyrke på ca. 12.000 soldater. Værnepligtige, der er overført til forsvarets totalforsvarsstyrke, er forpligtet til inden for de første 3 år efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste i forsvaret at stille sig til rådighed i forbindelse med løsning af totalforsvarsopgaver for det danske samfund. Totalforsvarsstyrken bidrager således til, at samfundet råder over tilstrækkelig kapacitet til at imødegå trusler mod Danmark og større katastrofer.

Forsvarsministeriet finder det hensigtsmæssigt, at lov om forsvarets personel tilpasses, så den afspejler den nye værnepligtsordning og de øvrige ændringer, der er en følge af aftalen om forsvarets ordning 2005-2009.

Herudover foreslås der enkelte ændringer i lov om forsvarets personel, der ikke er direkte afledt af aftalen om forsvarets ordning 2005 - 2009, jf. nærmere afsnit 2.

Endelig foreslås der enkelte ændringer i lov om hjemmeværnet som konsekvens af de foreslåede ændringer i lov om forsvarets personel.

Lovforslaget er udformet således, at forsvarsministeren administrativt kan foretage de eventuelle justeringer i værnepligten, herunder længden af tjenestetiden, der måtte følge af erfaringerne med den nye værnepligtsordning.

2. Lovforslagets udformning

2.1. Lovens område

Gældende lov

Ifølge § 1, stk. 1, i lov om forsvarets personel omfatter loven personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt. Ifølge § 1, stk. 2, gælder bestemmelserne i lovens § 3, § 11, stk. 2, og §§ 11 a - 11 d for alt personel inden for Forsvarsministeriets område, bortset fra frivillige i hjemmeværnet, jf. § 1, stk. 3.

Lovforslaget

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken er der ikke længere behov for, at loven omfatter militært personel, der er afskediget, idet militært personel, der er afskediget, ikke har nogen mødepligt ved det militære forsvar som følge af det tidligere ansættelsesforhold.

Som følge af forslaget i § 1, nr. 16, om afskæring af klageadgang for en lang række afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som ansættelses- og personelmyndighed er der behov for i lov om forsvarets personel at præcisere anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse. Det foreslås, at bestemmelsen om afskæring af klageadgang gælder for enhver. Der henvises til bemærkningerne i punkt 2.9 og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 16.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1-3.

2.2. Tjenestetid for og uddannelse af værnepligtige og kvinder på værnepligtstilsvarende vilkår

Gældende lov

I henhold til § 4, stk. 1, i lov om forsvarets personel fastsætter forsvarsministeren tjenestetidens længde for værnepligtige. Tjenestetiden kan ifølge § 4, stk. 1, 2. pkt. ikke overstige i alt 27 måneder.

Tjenestetiden for den første samlede tjeneste for værnepligtige er fastsat af forsvarsministeren ved bekendtgørelse, senest bekendtgørelse nr. 1114 af 17. december 2001 om tjenestetid mv. for personel til værnepligtstjeneste i forsvaret. Før aftalen om forsvarets ordning 2005 - 2009 varierede længden af den første samlede tjeneste for værnepligtige mellem 4 og 25 måneder afhængig af, ved

hvilken enhed i forsvaret de værnepligtige gjorde tjeneste, og af om de værnepligtige var menige, eller om de skulle gennemgå en befalingsmandsuddannelse (til sergent eller løjtnant). Efter afslutningen af den første samlede tjeneste blev de værnepligtige hjemsendt, og de indgik herefter i mobiliseringsstyrken. Efter hjemsendelsen var de værnepligtige forpligtet til at deltage i mønstringer og efteruddannelser med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsuddannelse. Varigheden af den første samlede tjeneste samt mønstringer og efteruddannelser kunne ikke overstige i alt 27 måneder.

I henhold til gældende lovs § 4, stk. 2, fastsætter forsvarsministeren regler om uddannelse af værnepligtige under tjenesten og om tjenestens tilrettelæggelse.

Uddannelsen af værnepligtige var tilrettelagt med henblik på at uddanne den værnepligtige til en placering og funktion i mobiliseringsstyrken, hvor den værnepligtige efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste kunne indkaldes til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold, og - for værnepligtige der var uddannet til befalingsmænd - når det i øvrigt skønnedes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed.

I henhold til gældende lovs § 4, stk. 5, 2. led, kan værnepligtige under tjenesten anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse. Som følge af mobiliseringsstyrkens behov for personel til at bestride en lang række funktioner, var der på en række områder behov for at anvende og uddanne værnepligtige til funktioner i overensstemmelse med deres civile uddannelse eller livsstilling. Dette kunne for eksempel være auto-, elektronik- og elektromekanikere, handelsfunktionærer inden for visse brancher, kokke, læger og medicinstuderende, maskinmestre og maskinister, skibsførere og styrmænd.

Ved lov nr. 127 af 25. februar 1998 om ændring af lov om forsvarets personel og flere andre love, der trådte i kraft den 1. april 1998, blev det muligt at etablere en ordning, hvorefter kvinder generelt kan antages til tjeneste i forsvaret på værnepligtslignende vilkår. Kvinder på værnepligtslignende vilkår er ikke værnepligtige, men ansat militært personel, og de underskriver i forbindelse med antagelsen en kontrakt. Kvinder på værnepligtslignende vilkår uddannes i det almindelige uddannelses-system for værnepligtige og sammen med de værnepligtige mænd. Kvinder på værnepligtslignende vilkår blev uddannet til at indgå i mobiliseringsstyrken, hvor de erstattede et tilsvarende antal værnepligtige mænd. I henhold til kontrakten havde kvinder på værnepligtslignende vilkår pligt til at deltage i mønstringer og efteruddannelser med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsuddannelse. Varigheden af den første samlede tjeneste samt mønstringer og efteruddannelser kunne ikke overstige i alt 27 måneder.

Lovforslaget

På baggrund af aftalen om forsvarets ordning 2005 - 2009 er værnepligten omlagt og målrettet mod totalforsvaret.

Værnepligtsuddannelsen (den første samlede tjeneste) skal sætte de værnepligtige i stand til at løse samfundsrelaterede opgaver i totalforsvarsregi. Værnepligtsuddannelsen gennemføres nu for hovedparten af de værnepligtige over 4 måneder, hvor den værnepligtige modtager en totalforsvarsuddannelse. Uddannelsen rettes mod såvel en militær uddannelse, der omfatter enkeltmandsuddannelse rettet mod soldatens evne til at løse opgaver i et usikkert miljø, samt uddannelse med henblik på, at soldaten under føring kan virke i mindre enheder i forbindelse med løsning af opgaver i totalfor-

svarsregi (blandt andet brandbekæmpelse, katastrofeindsats, medvirken til opretholdelse af lov og orden mv.) I søværnet omfatter værnepligtsuddannelsen tillige et antal sejldage.

Herudover indkaldes fortsat værnepligtige til varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, herunder til Den Kongelige Livgarde og Gardehusarregimentets Hesteskadron. Værnepligtige til sådan tjeneste indkaldes for tiden henholdsvis 8 og 12 måneder. Endvidere indkaldes et antal værnepligtige - for tiden i 9 måneder - med henblik på at indgå i besætningen på Kongeskibet Dannebrog.

Der uddannes ikke længere værnepligtige befalingsmænd (sergenter og løjtnanter).

På denne baggrund foreslås det, at lov om forsvarets personel ændres således, at tjenestetiden for værnepligtige ikke kan overstige 12 måneder. Forsvarsministeren fastsætter tjenestetidens længde inden for dette maksimum.

Der er ikke længere behov for at indkalde værnepligtige på grundlag af deres uddannelse eller livsstilling, hvorfor bestemmelsen § 4, stk. 5, 2. led, i gældende lov kan udgå.

Ordnungen, hvorefter kvinder generelt kan antages til tjeneste i forsvaret på værnepligtslignende vilkår, opretholdes og tilpasses, således at tjenestetiden og tjenestens indhold svarer til tjenesten for de værnepligtige mænd efter omlægningen af værnepligten. Kvinder på værnepligtslignende vilkår uddannes i det almindelige uddannelsessystem for værnepligtige og sammen med de værnepligtige mænd. Kvinder på værnepligtslignende vilkår erstatter et tilsvarende antal værnepligtige mænd. Antallet af kvinder, der antages, afhænger af antallet af egnede ansøgere og forsvarets behov for personel. Der er ikke noget retskrav på at blive antaget på værnepligtslignende vilkår.

Uddannelsen af værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår er således nu primært rettet mod totalforsvaret i Danmark. Uddannelse af soldater til egentlige kampenheder kræver derimod en betydelig længere uddannelse i form af reaktionsstyrkeuddannelse af ca. 8 måneders varighed, som de, der måtte ønske dette med henblik på fastansættelse i forsvaret eller udsendelse i internationale operationer, kan ansøge om optagelse på. Der er ikke noget retskrav på ansættelse i forlængelse af værnepligtstjeneste eller tjeneste på værnepligtslignende vilkår.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6 og 7.

2.3. Værnepligtiges mødepligt ved forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste

Gældende lov

Efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste indgik de værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår i mobiliseringsstyrken.

Mobiliseringsstyrken består af hjemsendte værnepligtige menige og hjemsendte kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår. Mobiliseringsstyrken består endvidere af hjemsendte og afskedigede befalingsmænd (sergentgruppen og officersgruppen) og konstabler. Hjemsendte og afskedigede befalingsmænd (sergentgruppen og officersgruppen) og konstabler betegnes personel af reserven. Værnepligtige mænd, der er uddannet til befalingsmænd, og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er uddannet til befalingsmænd, er således personel af reserven.

Hjemsendte værnepligtige mænd har som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at møde ved mønstringer og efteruddannelser ved forsvaret med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsuddannelse. Denne pligt er en følge af værnepligten.

Hjemsendte værnepligtige mænd har endvidere som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold. Denne pligt er også en følge af værnepligten. For hjemsendte værnepligtige mænd, der er uddannet til befalingsmænd og således er personel af reserven, følger pligten tillige af gældende lovs § 8, hvorefter personel af reserven samt personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, har pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed. Udtrykket ”når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed” indbefatter udtrykket ”under krig eller andre ekstraordinære forhold”, men har ifølge bemærkningerne til § 8 et bredere anvendelsesområde end dette udtryk.

Hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at møde ved mønstringer og efteruddannelser ved forsvaret med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsuddannelse. Denne pligt følger af den af kvinderne underskrevne kontrakt om tjeneste på værnepligtslignende vilkår.

Hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har endvidere som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold. For kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår følger denne pligt af gældende lovs § 8 a, hvori det er fastsat, at kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt, har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold efter nærmere regler fastsat af forsvarsministeren. For hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er uddannet til befalingsmænd og således er personel af reserven, følger pligten af gældende lovs § 8, jf. nærmere ovenfor.

Lovforslaget

Mobiliseringsstyrken nedlægges som følge af aftalen om forsvarets ordning 2005-2009.

Forsvarets totalforsvarsstyrke oprettes. Styrken skal udgøre ca. 12.000 personer og består af hjemsendte værnepligtige mænd og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som har gennemgået en totalforsvarsuddannelse. Totalforsvarsuddannelsen er for tiden af 4 måneders varighed. Hjemmeværnet opstiller en regionalt baseret føringsstruktur, hvortil det øvrige forsvar bidrager med ca. 900 officerer og befalingsmænd af reserven.

Totalforsvarsstyrken eller dele heraf forudsættes indsat i forbindelse med løsning af totalforsvarsopgaver for det danske samfund, eksempelvis bevogtning, førstehjælp, brandbekæmpelse, katastrofeindsats, forsvar mod atomare, biologiske og kemiske kampstoffer, medvirken til opretholdelse af lov og orden mv., såfremt forsvarets stående styrker, det statslige redningsberedskab og hjemmeværnet ikke er tilstrækkeligt. Totalforsvarsstyrken sikrer således, at samfundet råder over tilstrækkelig kapacitet til at imødegå trusler mod Danmark og større katastrofer.

Efter gennemgangen af den første samlede tjeneste i forsvaret hjemsendes de værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår og overføres til forsvarets totalforsvarsstyrke. De værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der har forrettet den i punkt 2.2 omtalte længerevarende værnepligtstjeneste ved Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hest-

eskadron og Kongeskibet Dannebrog i forbindelse med varetagelse af opgaver i relation til forsvarrets forpligtelser over for kongehuset, forudses dog ikke overført til forsvarrets totalforsvarsstyrke.

Det foreslås, at værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtislignende vilkår, der er overført til forsvarrets totalforsvarsstyrke, har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Udtrykket ”krig eller andre ekstraordinære forhold” i lovforslaget skal forstås som omfattende både begrebet ”krig eller andre ekstraordinære forhold” og begrebet ”når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed” i gældende lov, og skal i øvrigt fortolkes i lyset af den sikkerhedspolitiske udvikling.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 og nr. 12.

2.4. Udstrækningen af værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste

Gældende lov

I henhold til gældende lovs § 7 ophører hjemsendte værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i forsvaret ved udgangen af det år, hvori de fylder 50 år, hvis de er menige, og ved udgangen af det år, hvori de fylder 60 år, hvis de er befalingsmænd. Tilsvarende aldersgrænser gælder for kvinder på værnepligtislignende vilkår. Aldersgrænsen er fastsat i kontrakten om tjeneste på værnepligtislignende vilkår.

Lovforslaget

Det foreslås, at hjemsendte værnepligtige mænd og hjemsendte kvinder på værnepligtislignende vilkår, der er overført til totalforsvarsstyrken, har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret (efterfølgende tjeneste). Det foreslås, at pligten ophører, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, med mindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 3-års perioden. I sidstnævnte tilfælde foreslås det, at pligten ophører ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren fastsætter tjenestetidens længde. På nuværende tidspunkt forudses, at efterfølgende tjeneste i totalforsvaret højst kan udgøre sammenlagt 3 måneder, som kan afvikles over flere perioder eller samlet afhængigt af det konkrete behov for personel til løsning af totalforsvarsopgaver.

Forslaget medfører således i forhold til gældende lov en væsentlig forkortelse af den periode, i hvilken de hjemsendte værnepligtige har pligt til at stå til rådighed for indkaldelse til tjeneste i forsvaret. Tilsvarende gælder for den pligt til at stå til rådighed for indkaldelse til tjeneste i forsvaret, som hjemsendte kvinder på værnepligtislignende vilkår har påtaget sig ved kontrakt.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10.

2.5. Personel af reserven

Gældende lov

Ifølge § 2, stk. 2, i lov om forsvarrets personel omfatter befalingsmænd personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og

reserven, konstabelelever, værnepligtige menige og kvindelige menige på værnepligtstilignende vilkår.

Personel af reserven består, således som det også fremgår af punkt 2.3, af hjemsendte og afskedigede befalingsmænd (sergentgruppen og officersgruppen) og konstabler. Såvel mandligt som kvindeligt personel af de nævnte personelgrupper er omfattet. Som det ligeledes fremgår af punkt 2.3, er også værnepligtige mænd, der er uddannet til befalingsmænd, og kvinder på værnepligtstilignende vilkår, der er uddannet til befalingsmænd, personel af reserven. Personel, der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt med pligt til inden for en bestemt periode at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten og andre bestemmelser herom, er ligeledes personel af reserven.

Ifølge § 8 i lov om forsvarets personel har personel af reserven samt personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed. Det skal bemærkes, at personel, der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt, herudover er forpligtet til at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

I henhold til gældende lovs § 7 ophører pligten til at forrette tjeneste i forsvaret for ikke-tjenstgørende menige ved udgangen af det år, hvori de pågældende fylder 50 år, og for ikke-tjenstgørende befalingsmænd ved udgangen af det år, hvori de pågældende fylder 60 år. Dog er det i gældende lovs § 9, stk. 3, fastsat, at befalingsmænd, der er afskediget med pension, under krig eller andre ekstraordinære forhold har pligt til at forrette tjeneste i forsvaret indtil det fyldte 65. år. Det skal bemærkes, at personel, der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt, herudover er forpligtet til at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

Lovforslaget

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, hvoraf personel af reserven udgør en del, er der behov for, at begrebet ”personel af reserven” klarificeres.

Ved personel af officersgruppen og sergentgruppen samt konstabelgruppen ”af reserven” forstås efter lovforslaget personel af de pågældende personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, vil begrebet ”personel af reserven” herefter alene omfatte personel, der har indgået en rådighedskontrakt med forsvaret som beskrevet i afsnittet ovenfor. Værnepligtigt personel og kvinder på værnepligtstilignende vilkår vil således ikke være omfattet af begrebet personel af reserven. Militært personel, der er afskediget, og som ikke efterfølgende har indgået rådighedskontrakt med forsvaret, vil heller ikke være personel af reserven.

Forslaget medfører således i forhold til gældende lov en væsentlig begrænsning af antallet af personer, der er omfattet af begrebet ”personel af reserven”, og hermed i forsvarsministerens mulighed for at indkalde personel.

Totalforsvarsstyrken forudses ledet af personel af reserven, nærmere bestemt tidligere befalingsmænd (sergentgruppen eller officersgruppen), der er afskediget eller hjemsendt, og som har tegnet

kontrakt med forsvaret om rådighedspligt med pligt til inden for en bestemt periode at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4, nr. 8, nr. 11 og nr. 12.

2.6. Indkaldelse af personel under krig eller andre ekstraordinære forhold mv.

Gældende lov

I henhold til § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel kan forsvarsministeren under krig eller andre ekstraordinære forhold foretage de nødvendige indkaldelser af personel. Bestemmelsen giver forsvarsministeren hjemmel til under krig eller andre ekstraordinære forhold at forøge forsvarets styrker ved indkaldelse af afskediget eller hjemsendt personel, der har mødepligt ved forsvaret efter de regler, der er beskrevet ovenfor i punkt 2.3, 2.4 og 2.5. Forsvarsministeren har fastsat nærmere regler herom ved bekendtgørelse, senest bekendtgørelse nr. 359 af 6. juni 1986 om forøgelse af forsvarets styrker mv.

I henhold til gældende lovs § 9, stk. 2, kan ansatte i forsvaret ikke forlange ansættelsesforholdet bragt til ophør under krig eller andre ekstraordinære forhold. Ved ansatte forstås både personel ansat til fast tjeneste og personel, der har indgået rådighedskontrakt om tjeneste i forsvaret.

Lovforslaget

Som følge af mobiliseringsstyrkens nedlæggelse begrænses forsvarsministerens mulighed for at forøge forsvarets styrker ved indkaldelse af personel under krig eller andre ekstraordinære forhold, idet antallet af afskediget og hjemsendt personel, der har mødepligt ved forsvaret i de pågældende situationer, begrænses i væsentligt omfang.

Efter nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken vil det personel, der vil være til rådighed for tjeneste i forsvaret under krig eller andre ekstraordinære forhold, være personel, der har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, personel der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt, og hjemsendte værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår med rådighedspligt i totalforsvarsstyrken i henhold til lovforslagets § 1, nr. 10.

Som følge af oprettelsen af totalforsvarsstyrken vil forsvarsministeren få udvidet mulighed for at indkalde personel til varetagelse af opgaver i katastrofetilfælde.

På denne baggrund foreslås det, at § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel ophæves i sin nuværende form, og at der i stedet indsættes en bestemmelse, ifølge hvilken forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår i totalforsvarsstyrken, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Det foreslås endvidere, at den gældende lovs § 9, stk. 2, justeres, således at det fremgår, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, og at de ansatte ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør under de pågældende forhold.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10-12.

2.7. Minimumsalder for ansættelse eller indkaldelse af militært personel

Gældende ret

Danmark har den 27. august 2002 ratificeret valgfri protokol af 25. maj 2000 til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter. I forbindelse med ratifikationen afgav Danmark erklæring om, at rekruttering af personer under 18 år til de væbnede styrker ikke er tilladt i Danmark. Den valgfri protokol trådte i kraft for Danmark den 27. september 2002. Protokollen er bekendtgjort i Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 30 af 28. november 2002.

Forsvarsministeriet traf allerede i 1998 beslutning om, at aldersgrænsen for militær tjeneste i forsvaret skulle forhøjes til 18 år. De områder, hvor der på det pågældende tidspunkt var mulighed for, at 17-årige kunne gøre tjeneste, var som konstabelelever/konstabler, værnepligtige og frivillige i hjemmeværnet.

Aldersgrænsen blev forhøjet på baggrund af en beslutning om, at Danmark i forbindelse med forhandlingerne om den valgfri protokol til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter skulle arbejde mere aktivt for en generel minimumsaldersgrænse på 18 år for tvungen og frivillig rekruttering til det militære forsvar.

For så vidt angår konstabelelever og konstabler trådte beslutningen om at hæve aldersgrænsen til 18 år i kraft i slutningen af maj 1998.

For så vidt angår værnepligtige trådte beslutningen om at forhøje aldersgrænsen til 18 år i kraft den 1. januar 1999.

For så vidt angår optagelse af frivillige i hjemmeværnet krævede beslutningens gennemførelse en ændring af hjemmeværnsloven. I lov nr. 123 af 27. februar 2001 om hjemmeværnet, der trådte i kraft den 1. marts 2001, blev det i § 7, stk. 1, fastsat, at minimumsalderen for optagelse som frivillig i hjemmeværnet er 18 år. Hjemmeværnsloven er nu bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 80 af 12. februar 2004.

Lovforslaget.

Under hensyn til at Danmark over for FN har afgivet erklæring om, at aldersgrænsen for militær tjeneste i Danmark er 18 år, findes det hensigtsmæssigt, at denne aldersgrænse, der er administrativt fastsat for konstabler/konstabelelever og værnepligtige, nu lovfæstes, således at det fremgår af lov om forsvarets personel, at ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5.

2.8 Fordeling af erstatning for tab af forsørger efter forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning.

Gældende lov

I § 11 a, stk. 1, i lov om forsvarets personel er det fastsat, at forsvarsministeren fastsætter regler for ydelse af erstatning, herunder for tab af forsørger, samt godtgørelse for varigt men til personel, som udsendes til udlandet med henblik på deltagelse i konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsska-

bende, humanitære og andre lignende opgaver, og som omkommer eller påføres varigt men under eller som følge af tjenesten. I § 11 a, stk. 2, er det fastsat, at erstatning for tab af forsørger udbetales til den efterladte ægtefælle, samlever eller børn under 21 år. Såfremt der ikke efterlades nogen berettiget til erstatning for tab af forsørger, udbetales en erstatning til boet. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom. Reglerne i § 11 a, stk. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse på personel, som i tjenesten rydder, bortsprænger, fjerner eller destruerer ammunition, sprængstoffer og lign., for hvis fremstilling og udlægning det danske forsvar ikke er ansvarligt, jf. lovens § 11 a, stk. 3. Størrelsen af erstatninger og godtgørelse for varigt men fastsættes på de årlige bevillingslove, jf. lovens § 11 a, stk. 4. § 11 a i lov om forsvarets personel gælder for alt personel inden for Forsvarsministeriets område bortset fra frivillige i hjemmeværnet, jf. lov om forsvarets personel, § 1, stk. 2 og 3.

I § 16 i lov om hjemmeværnet er der fastsat regler om ydelse af erstatning, herunder for tab af forsørger, samt godtgørelse for varigt men til frivillige i hjemmeværnet, som i tjenesten rydder, bortsprænger, fjerner eller destruerer ammunition, sprængstoffer og lignende i fredstid, for hvis fremstilling og udlægning det danske forsvar ikke er ansvarligt, og som omkommer eller påføres varigt men under eller som følge af denne tjeneste. Reglerne herom svarer til de regler, der er fastsat i lov om forsvarets personel, jf. ovenfor.

§ 11 a blev indsat i lov om forsvarets personel ved lov nr. 910 af 8. december 1993 om ændring af lov om forsvarets personel, lov om hjemmeværnet, lov om statens uddannelsesstøtte og lov om værnepligtsorlov mv. Samtidig blev der indsat en bestemmelse som § 21 a i daværende hjemmeværnslov, ifølge hvilken der kunne ydes erstatning til hjemmeværnspersonel i medfør af bestemmelserne i § 11 a i lov om forsvarets personel efter regler, der fastsættes af forsvarsministeren. Bestemmelserne er senere revideret, senest ved lov nr. 226 af 2. april 2003 om ændring af lov om forsvarets personel og lov om hjemmeværnet.

Af forarbejderne til lov nr. 910 af 8. december 1993 fremgår bl.a. følgende vedrørende forslaget til lov om forsvarets personel § 11 a, stk. 2, om erstatning for tab af forsørger:

Såfremt der efterlades flere berettigede til forsørgertabserstatning, forholdes normalt således:

- 1) Efterlades en ægtefælle, tilfalder hele beløbet ægtefællen
- 2) Efterlades en samlevende, tilfalder hele beløbet denne.
- 3) Efterlades børn, men hverken ægtefælle eller samlevende, tilfalder hele beløbet børnene og fordeles efter en nærmere fastsat fordelingsnøgle.

Ved børn forstås ifølge forarbejderne biologiske, ikke bortadopterede, børn og adopterede børn under 21 år. Af forarbejderne fremgår endvidere, at papirløse samlivsforhold for at kunne berettigede til erstatning skal have været af mindst 2 års varighed, samt at der ikke må have været legale hindringer for indgåelse af ægteskab i samme periode.

Hovedsigtet med erstatningen for tab af forsørger i henhold til den nuværende ordning er at yde en erstatning til det hjem eller den husstand, hvor afdøde hidtil ydede forsørgelse med sin hovedindtægt. Udgangspunktet er således at sikre, at denne del af afdødes familie ikke lider urimelig økonomisk skade i tilfælde af, at en hovedforsørger omkommer på grund af den særlige tjeneste. Ordningen sigter ikke mod at yde erstatning til alle de personer, som afdøde i henhold til anden lovgivning måtte have en forsørgerforpligtelse over for, eller som måtte være arveberettigede.

Forsvarsministeren har fastsat nærmere bestemmelser herom, senest ved bekendtgørelse nr. 129 af 28. februar 2005 om forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning. I disse bestemmelser er hovedreglen for fordelingen af erstatning for tab af forsørger udarbejdet i overensstemmelse med ovennævnte. I bestemmelserne er der også indføjet en undtagelsesbestemmelse, idet det er fastsat, at såfremt afdøde efterlader sig børn, som ved dødsfaldet er optaget til forsørgelse i afdødes husstand, men som ikke er biologiske børn af den erstatningsberettigede ægtefælle eller samlever eller adopteret af denne, tilfalder en del af erstatningen for tab af forsørger disse børn på baggrund af en nærmere fastsat fordelingsnøgle.

Lovforslaget

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at den i forarbejderne til lov om forsvarets personel § 11 a forudsatte hovedregel for fordeling af erstatningsbeløbet for tab af forsørger mellem ægtefælle/samlever og børn ikke er fuldstændig i overensstemmelse med det nutidige familiemønster og kan føre til afgørelser, der i den konkrete situation ikke forekommer rimelige. Dette kan således for eksempel være tilfældet, hvor afdøde efterlader sig biologiske eller adopterede børn, der ikke er biologiske eller adopterede børn af den erstatningsberettigede ægtefælle eller samlever, og som ikke er optaget til forsørgelse i afdødes husstand. Disse børn vil efter de gældende regler ikke være berettiget til erstatning for tab af forsørger efter forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning, selv om afdøde måtte have været forpligtet til at betale bidrag til deres underhold. Forsvarsministeriet finder derfor, at reglerne for fordeling af erstatningen for tab af forsørger bør ændres, således at der sikres alle afdødes biologiske, ikke bortadopterede, børn og adopterede børn under 21 år ret til en del af erstatningen for tab af forsørger. Det er Forsvarsministeriets vurdering, at det med den gældende lovs formulering, herunder særlig de ovenfor beskrevne forarbejder til § 11 a, stk. 2, i lov om forsvarets personel, der tilsvarende gælder for § 16, stk. 2, i lov om hjemmeværnet, er tvivlsomt, om der er tilstrækkelig hjemmel til at fravige det i lovens forarbejder fastsatte udgangspunkt for fordeling af erstatningen for tab af forsørger i større omfang, end det allerede er sket i de af forsvarsministeren fastsatte administrative bestemmelser. På denne baggrund foreslås det, at § 11 a, stk. 2, 1. pkt., i lov om forsvarets personel og § 16, stk. 2, 1. pkt., i lov om hjemmeværnet ændres, således at afdødes biologiske, ikke bortadopterede, børn og adopterede børn under 21 år altid får del i erstatningen for tab af forsørger, uanset om de har været optaget til forsørgelse i afdødes husstand.

Det forudsættes, at erstatningen for tab af forsørger normalt fordeles således:

- 1) Efterlades alene en ægtefælle, men ingen børn, tilfalder hele erstatningen ægtefællen.
- 2) Efterlades alene en samlevende, men ingen børn, tilfalder hele erstatningen den samlevende.
- 3) Efterlades både en ægtefælle og børn, fordeles erstatningen med 1/3 til ægtefællen og 2/3 til børnene. Børnenes del af erstatningen fordeles imellem dem i overensstemmelse med fordelingsreglerne i punkt 6.
- 4) Efterlades både en samlevende og børn, fordeles erstatningen med 1/3 til den samlevende og 2/3 til børnene. Børnenes del af erstatningen fordeles imellem dem i overensstemmelse med fordelingsreglerne i punkt 6.
- 5) Efterlades alene børn, men hverken ægtefælle eller samlevende, tilfalder hele erstatningen børnene. Erstatningen fordeles imellem børnene i overensstemmelse med fordelingsreglerne i punkt 6.
- 6) Ved fordelingen af erstatningen mellem afdødes børn forholdes således:
Erstatningen divideres med det samlede antal hele år, hvert barn mangler i at fylde 21 år. Derefter beregnes hvert barns andel af erstatningen ved at gange det ovenfor fremkomne beløb med det enkelte barns antal resterende hele år, inden det fylder 21 år. Efterlades børn ved dødsfaldet uden forsørgere, medregnes de antal manglende år i at fylde 21 år dobbelt.

Det foreslås, at forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Med den foreslåede fordeling af erstatningen for tab af forsørger er der i højere grad end efter de gældende love lagt vægt på forsørgelsen af afdødes børn under 21 og i mindre grad på den efterladte ægtefælle eller samlever. Dette må anses for at være overensstemmende med den generelle udvikling i samfundet, hvor parterne i et ægteskab eller samlivsforhold i stadig mindre grad er afhængige af at blive forsørget af hinanden. Der er endvidere med forslaget lagt vægt på at sikre alle afdødes børn under 21 år en del af erstatningen for tab af forsørger, uanset om børnene har været optaget til forsørgelse i afdødes husstand. Dette må anses for at være en naturlig konsekvens i lyset af det nutidige familiemønster.

Ved fordelingen af erstatningsbeløbet med henholdsvis 1/3 til den erstatningsberettigede ægtefælle eller samlever og 2/3 til afdødes børn under 21 år er der taget udgangspunkt i den fordelingsnøgle, der efter arvelovens almindelige regler gælder for fordeling af arv mellem afdødes ægtefælle og børn.

Der foreslås i øvrigt ikke ændringer i forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning i forhold til gældende love.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15, og § 2, nr. 2.

2.9. Klager over Forsvarets Personeltjenestes afgørelser som ansættelses- og personelmyndighed.

Gældende ret

Som led i aftalen om forsvarets ordning 2005-2009 er den administrative opgaveportefølje ved Forsvarskommandoen, Hjemmeværnskommandoen, de operative kommandoer og underliggende myndigheder, herunder regimenter, flyvestationer og flådestationer, skoler mv. reduceret ved en centralisering af forvaltningen af personel.

Til varetagelse af personellet forhold er Forsvarets Personeltjeneste oprettet som overordnet central personeladministrerende myndighed i forsvaret, der er forankret i forsvarets øverste ledelse. Forsvarets Personeltjeneste er etableret på grundlag af personeltjenesten i Forsvarskommandoen og tilsvarende funktioner ved Hjemmeværnskommandoen samt de personelforvaltende funktioner ved underliggende myndigheder. Det forventes, at Forsvarets Personeltjeneste på længere sigt også vil skulle varetage forvaltningen af personel ved andre myndigheder under Forsvarsministeriet end de nævnte.

Forsvarsministeren er den øverste foresatte for forsvarets personel, og ministeren udøver sin beføjelse gennem bl.a. Forsvarets Personeltjeneste. Der består således et almindeligt forvaltningsretligt over-/underordningsforhold mellem Forsvarsministeriet og Forsvarets Personeltjeneste. Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i konkrete sager kan i kraft heraf påklages til forsvarsministeren, medmindre klagemuligheden i det enkelte tilfælde er afskåret ved lov.

En af Forsvarets Personeltjenestes centrale opgaver er at fungere som central overordnet ansættelses- og personelforvaltende myndighed for personel i forsvaret. I denne forbindelse varetager Forsvarets Personeltjeneste bl.a. ansvarsområderne ansættelse, optagelse på forsvarets uddannelser, udnævnelse, beordring, personaleadministrative sager, herunder sager vedrørende løn, ydelser og

arbejdstid, disciplinærsager, sager vedrørende sygdom, internationale udsendelser, personalepolitik, suspension og afsked af ikke-tjenestemandsansat personale samt aktindsigtssager. Forsvarets Personeltjeneste er endvidere efter det almindelige forvaltningsretlige over-/underordningsprincip klageinstans for de afgørelser og beslutninger i ansættelse- og personalesager, der træffes af forsvarrets underordnede myndigheder. Det gælder for eksempel klager over personelbedømmelser og forholdsattester, arbejdstidsadministration, klager over afslag på uddannelse, klager over krænkende adfærd, klager over chefers afgørelse og klager over tjenesteforhold.

Forsvarets Personeltjeneste forestår endvidere en lang række opgaver vedrørende indkaldelse af værnepligtige til værnepligtstjeneste.

Forsvarsministeren fungerer efter det almindelige forvaltningsretlige over-/underordningsforhold som klageinstans for Forsvarets Personeltjenestes konkrete afgørelser, herunder inden for ansættelses- og personaleområdet. Dette gælder både afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som 1. instans og afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som klageinstans. En stor del af Forsvarsministeriets klagesager på dette område vedrører bl.a. afslag på ansøgning om ansættelse i stillinger i forsvaret, afslag på ansøgning om optagelse på forsvarrets uddannelser, klager over løn- og ydelsesforhold, klager over afslag på oprykning til højere løntrin, klager over beordringer til andet tjenestested og klager i forbindelse med personelbedømmelser. Herudover modtager Forsvarsministeriet klager over en lang række andre meget forskelligartede forhold med relation til personelletstjeneste.

Det skal bemærkes, at for så vidt angår personel i de højeste lønrammer er det Forsvarsministeriet, der varetager ansættelse, udnævnelse og beordring.

Forsvarsministeriet behandler endvidere i første instans de sager, der skønnes at burde medføre afskedigelse (uansøgt afsked), jf. tjenestemandslovens § 26, mens sager om afskedigelse af personale, der ikke er tjenestemandsansat, behandles af Forsvarets Personeltjeneste i første instans. I sager om disciplinære forhold, samarbejdsvanskeligheder, utilstrækkelige evner, uegnethed eller sygdom er det således Forsvarets Personeltjeneste, der træffer afgørelse om afsked af overenskomstansat og kontraktansat personel.

Lovforslaget

Det foreslås, at klageadgangen til Forsvarsministeriet afskæres for afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager. For en række sagstyper, som har meget afgørende og indgribende betydning for den person, som sagen vedrører, og hvor Forsvarsministeriet har mulighed for at foretage en egentlig materiel prøvelse af afgørelsens grundlag, foreslås det imidlertid, at klageadgangen opretholdes.

Forslaget om afskæring af klageadgang skal ses i lyset af oprettelsen af Forsvarets Personeltjeneste som en overordnet central personeladministrerende myndighed under Forsvarsministeriet, samt i lyset af at Forsvarsministeriets mulighed for at foretage en egentlig materiel prøvelse af afgørelserne i en lang række sager er yderst begrænset.

Forslaget skal endvidere ses i lyset af, at organiseringen af Forsvarsministeriets departement blev ændret i efteråret 2004 med henblik på at opnå rationaliseringer og effektiviseringer, således at departementets virksomhed fokuseres mod strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol. Som

følge heraf er en række opgaver på personelområdet flyttet fra Forsvarsministeriets departement til Forsvarets Personeltjeneste. Forslaget skal derfor medvirke til, at ressourceanvendelsen i Forsvarsministeriet optimeres og fokuseres på ministeriets kerneopgaver, uden at der samtidig hermed sker en svækkelse af personellets retssikkerhed, idet der i Forsvarets Personeltjeneste er den nødvendige faglige, herunder juridiske ekspertise til rådighed for behandlingen af ansættelses- og personale-sager.

Sagerne inden for ansættelses- og personaleområdet har det fællestræk, at de i høj grad baserer sig på skøn. Til illustration kan nævnes sager om optagelse på forsvarets uddannelser, hvor afgørelsen særligt bygger på ansøgerens opnåede resultater i forbindelse med optagelsesprøverne, vedkommendes egnethed, som den er kommet til udtryk ved den afsluttende samtale i ansættelsesproceduren, de øvrige i sagen foreliggende oplysninger herunder om den pågældendes eventuelle tidligere tjeneste i forsvaret samt antallet af ledige pladser på uddannelserne. Lignende (skønsmæssige) forhold gør sig på tilsvarende vis gældende for de øvrige konkrete afgørelser på dette område.

Det er på denne baggrund Forsvarsministeriets opfattelse, at den eksisterende klagemulighed til Forsvarsministeriet forekommer uhensigtsmæssig. Forsvarsministeriet lægger herved vægt på, at afgørelserne i disse sager beror på skønsmæssige overvejelser af en sådan karakter, at ministeriets grundlag for at foretage en materiel prøvelse i sagerne er yderst begrænset. Hertil kommer, at Forsvarets Personeltjeneste fungerer som den centrale ansættelses- og personalemyndighed for personel i forsvaret, hvilket bl.a. udmønter sig i udformning af personalepolitikker og en lang række øvrige generelle retningslinier for personellet, hvorfor den eksisterende klageadgang til forsvarsministeren er mindre velbegrundet.

Endelig vil Forsvarets Personeltjenestes (endelige) afgørelse kunne indbringes for Folketingets Ombudsmand af den pågældende, ligesom denne efter de almindelige regler om domstolsprøvelse af forvaltningsakter, jf. grundlovens § 63, vil kunne indbringe afgørelsen for domstolene.

Forsvarsministeriet finder dog ikke, at den nævnte klagebegrænsning bør gælde konkrete afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personale-sager.

Forsvarsministeriet finder, at sager, hvor der er truffet afgørelse om afsked har så indgribende betydning, at der fortsat bør være adgang til at påklage Forsvarets Personeltjenestes afgørelser herom til Forsvarsministeriet. En afskedigelse på grund af for eksempel manglende egnethed eller samarbejdsvanskeligheder vil således for den ansatte være af en så indgribende betydning, at klageadgangen i disse sager bør opretholdes.

Sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade har efter Forsvarsministeriets opfattelse ligeledes så indgribende betydning, at der fortsat bør være klageadgang til Forsvarsministeriet. Dette gælder både for afgørelser truffet i henhold til § 11 a i lov om forsvarets personel og § 16 i lov om hjemmeværnet og de administrative bestemmelser, der er udstedt i medfør heraf, for tiden Forsvarsministeriets bekendtgørelse nr. 129 af 28. februar 2005 om forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning og tilhørende vejledning, samt afgørelser truffet i henhold til dansk rets almindelige erstatningsregler og erstatningsansvarsloven mv. For så vidt angår arbejdsskadesager bemærkes, at disse behandles og afgøres i henhold til lov, for tiden lov nr. 422 af 10. juni 2003 om arbejdsskadesikring med flere senere ændringer, og lov nr. 423 af 10. juni 2003 om erstatning til

tilskadekomne værnepligtige m.fl. Sagerne afgøres af andre myndigheder end myndigheder i forsvaret, hvorfor den foreslåede bestemmelse om afskæring af klageadgang ikke har betydning for disse sager.

I forbindelse med optagelse på en lang række uddannelser i forsvaret skriver personalet i tilknytning til uddannelsens påbegyndelse under på en tjenestepligtserklæring, i henhold til hvilken de bl.a. forpligter sig til efter endt uddannelse at forrette tjeneste i forsvaret i en bestemt periode, hvis længde bl.a. afhænger af den pågældende uddannelse. Såfremt personalet afgår fra tjenesten inden udløbet af tjenestepligtsperioden af årsager, der skyldes dem selv, er de forpligtede til helt eller delvis at tilbagebetale løn i uddannelsesperioden og andre uddannelsesomkostninger (erstatning) i overensstemmelse med de af Forsvarsministeriet nærmere fastsatte regler mv. Erstatningsbeløbene kan være af en betragteligt størrelse, og sagerne vil derfor være af væsentlig og indgribende betydning for det personel, de vedrører. Forsvarsministeriet finder derfor, at klageadgangen for denne type sager bør opretholdes.

Sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade og sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt har efter Forsvarsministeriets opfattelse en så indgribende betydning for det personel, de vedrører, at sagerne klart adskiller sig fra de øvrige ansættelses- og personalesager, der behandles af Forsvarets Personeltjeneste, således at der fortsat bør være adgang til at påklage Forsvarets Personeltjenestes afgørelser herom til Forsvarsministeriet. Forsvarsministeriet lægger herved også vægt på, at disse sager ikke i samme omfang som øvrige ansættelses- og personalesager beror på skønmæssige afvejsninger af en sådan karakter, at ministeriets grundlag for at foretage en materiel prøvelse i sagen er yderst begrænset.

Forsvarets Personeltjenestes afgørelser om aktindsigt i ansættelses- og personalesager bør efter Forsvarsministeriets opfattelse ligeledes fortsat kunne påklages til forsvarsministeren. Forsvarsministeriet lægger herved vægt på, at afgørelser om aktindsigt træffes på baggrund af de i henholdsvis forvaltningsloven og offentlighedsloven fastlagte betingelser, og at afgørelserne derfor ikke har den skønmæssige karakter, der kendetegner de ansættelses- og personalesager, hvor klageadgangen afskæres.

Den foreslåede begrænsning i adgangen til at klage over visse af Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i ansættelses- og personalesager afskærer ikke Forsvarsministeriet fra - som tilsynsmyndighed - at gribe ind i konkrete sager, hvis Forsvarets Personeltjeneste har truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl.

Det skal endvidere bemærkes, at hvor der i øvrig lovgivning er fastsat en klageadgang til forsvarsministeren, opretholdes denne klageadgang uanset den foreslåede bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 16.

3. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget er primært udarbejdet som følge af aftalen om forsvarets ordning 2005 - 2009. De personelmæssige ændringer, der følger af forsvarsaftalen, er indarbejdet i det økonomiske grundlag for aftalen. De i det lov forslag foreslåede ændringer har dermed ingen økonomiske konsekvenser ud over de, der er forudsat i aftalen om forsvarets ordning. De økonomiske konsekvenser holdes derfor inden for forsvarets samlede bevillinger. Nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken vil medføre admini-

strative besparelser med hensyn til vedligeholdelse af personelregistre. Dette vil imidlertid i et vist omfang blive opvejet af, at der skal afsættes administrative ressourcer til oprettelse og administration af totalforsvarsregisteret. Afskæringen af klageadgangen til Forsvarsministeriet i en række afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager må forudses at medføre administrative besparelser i Forsvarsministeriet, der vil blive anvendt på varetagelse af Forsvarsministeriets departements primære opgaver vedrørende strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol af forsvaret.

Forslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner, amtskommuner og erhvervslivet. Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

4. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

5. Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for Staten	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for Staten	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget medfører en administrativ lettelse for de værnepligtige, som ikke længere skal være bundet i mobiliseringsstyrken til de er henholdsvis 50 og 60 år.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

6. Hørte myndigheder mv.

Lovforslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Statsministeriet, Finansministeriet, Justitsministeriet, Udenrigsministeriet, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Centralforeningen for Stampersonel, Hærens Konstabel- og Korporalforening,

Statsansattes Kartel, StK Forsvar, Tjenestemænds- og Overenskomstansattes Kartel, Overenskomstansattes Centralorganisation, Reserveofficersforeningen i Danmark, Foreningen for Personel af Reserven i Danmark, Statstjenestemændenes Centralorganisation II, Forsvarets Civil-Etat, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Akademikernes Centralorganisation, Værnepligtsrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark og Ledernes Hovedorganisation .

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1

Til nr. 1 - 3

Ifølge § 1, stk. 1, i den gældende lov om forsvarets personel omfatter loven personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt. Ifølge § 1, stk. 2, gælder bestemmelserne i lovens § 3, § 11, stk. 2 og §§ 11 a - 11 d for alt personel inden for Forsvarsministeriets område, bortset fra frivillige i hjemmeværnet, jf. § 1, stk. 3.

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken er der ikke længere behov for, at loven omfatter militært personel, der er afskediget, idet militært personel, der er afskediget, ikke har nogen mødepligt ved det militære forsvar som følge af det tidligere ansættelsesforhold. Ud over ansat og indkaldt personel, vil det således alene være hjemsendt militært personel, der har mødepligt ved det militære forsvar.

Ved "hjemsendt" militært personel forstås værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt efter den første samlede tjeneste i forsvaret.

Ved "ansat" personel forstås i loven dels personel med et egentlig ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, dels personel, der har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom. Ansat personel omfatter både militært og civilt personel.

Ved "indkaldt" personel forstås indkaldte værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er indkaldt til den første samlede tjeneste eller efterfølgende tjeneste i forsvaret.

Det foreslås på den ovennævnte baggrund, at lov om forsvarets personel § 1, stk. 1, ændres således, at loven ikke længere omfatter afskediget militært personel.

Uanset den foreslåede ændring vil andre forpligtelser, som forsvarets personel har påtaget sig eller pådraget sig i forhold til forsvaret, forsat gælde efter afsked. Dette gælder således for eksempel personellet forpligtelse til at betale erstatning til forsvaret som følge af manglende opfyldelse af tjenestepligt, jf. lov om forsvarets personel § 12 og de i medfør heraf udstedte administrative bestemmelser. Dette er en følge af de almindelige obligationsretlige regler. Tilsvarende vil gælde for rettighe-der, som tilkommer forsvarets personel.

Som følge af forslaget om at afskære klageadgangen for en lang række afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager, jf. lovforslagets § 1, nr. 16, foreslås der endvidere indsat en ny bestemmelse som lovens § 1, stk. 4, ifølge hvilken bestemmelsen om afskæring

af klageadgang gælder for enhver. Dette medfører enkelte redaktionelle konsekvensændringer i lovens § 1, stk. 1 og 3.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 2.1 og 2.9 og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 16.

Til nr. 4

§ 2 i den gældende lov om forsvarets personel afgrænser begrebet militært personel.

Forslaget til formuleringen af § 2, stk. 2, 1. pkt., svarer til formuleringen i gældende lov.

Den foreslåede ændring af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., er en konsekvens af omlægningen af værnepligtsuddannelsen. Da der ikke længere vil blive uddannet værnepligtige befalingsmænd eller kvindelige befalingsmænd på værnepligtslignende vilkår, vil værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår fremover altid være menigt personel og dermed omfattet af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., om menige.

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, hvoraf personel af reserven udgør en del, er der behov for at klarificere begrebet ”personel af reserven”.

Ved personel af officersgruppen og sergentgruppen samt konstabelgruppen ”af reserven” forstås efter lovforslaget personel af de pågældende personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom. Personel af reserven er således for eksempel personel, der har tegnet reaktionsstyrkekontrakt med forsvaret med henblik på bl.a. at forrette tjeneste uden for landets grænser, herunder tjeneste i forbindelse med opgaver, der udføres efter anmodning fra internationale organisationer mv.

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, vil begrebet ”personel af reserven” herefter alene omfatte personel, der har indgået en rådighedskontrakt med forsvaret som beskrevet i afsnittet ovenfor. Værnepligtigt personel og kvinder på værnepligtslignende vilkår vil således ikke være omfattet af begrebet personel af reserven. Militært personel, der er afskediget, og som ikke efterfølgende har indgået rådighedskontrakt med forsvaret, vil heller ikke være personel af reserven.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt. 2.5.

Til nr. 5

Bestemmelsen lovfæster, at ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.

Forslaget er en følge af, at Danmark den 27. august 2002 har ratificeret valgfri protokol af 25. maj 2000 til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter. I forbindelse med ratifikationen afgav Danmark erklæring om, at rekruttering af personer under 18 år til de væbnede styrker ikke er tilladt i Danmark. Den valgfri protokol trådte i kraft for Danmark den 27. september 2002.

Under hensyn til, at Danmark over for FN har afgivet erklæring om, at aldersgrænsen for militær tjeneste i Danmark er 18 år, findes det hensigtsmæssigt, at denne aldersgrænse, der er administrativt fastsat for konstabler/konstabelelever og værnepligtige, nu lovfæstes.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.7.

Til nr. 6

Ifølge § 4, stk. 1, 2. pkt., i gældende lov om forsvarets personel kan tjenestetiden for værnepligtige ikke overstige i alt 27 måneder.

Det foreslås, at bestemmelsen ændres, således at tjenestetiden for værnepligtige ikke kan overstige i alt 12 måneder.

Værnepligtsuddannelsen (den første samlede tjeneste) skal sætte de værnepligtige i stand til at løse samfundsrelaterede opgaver i totalforsvarsregi. Værnepligtsuddannelsen gennemføres nu for hovedparten af de værnepligtige over 4 måneder, hvor den værnepligtige modtager en totalforsvarsuddannelse. I søværnet omfatter værnepligtsuddannelsen tillige et antal sejldage. Herudover indkaldes værnepligtige til varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, herunder til Den Kongelige Livgarde og Gardehusarregimentets Hesteskadron. Værnepligtige til sådan tjeneste indkaldes for tiden henholdsvis 8 og 12 måneder. Endvidere indkaldes et antal værnepligtige - for tiden i 9 måneder - med henblik på at indgå i besætningen på Kongeskibet Dannebrog. Der uddannes ikke længere værnepligtige befalingsmænd (sergenter og løjtnanter).

Efter gennemgangen af den første samlede tjeneste i forsvaret hjemsendes de værnepligtige og overføres til forsvarets totalforsvarsstyrke, hvor de har pligt til i en periode på 3 år fra datoen for hjemsendelsen at forrette tjeneste i totalforsvaret (efterfølgende tjeneste), jf. nærmere lovforslagets § 1, nr. 10 og nr. 12. De værnepligtige mænd, der har forrettet den ovenfor omtalte længerevarende første samlede tjeneste ved Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hesteskadron og Kongeskibet Dannebrog i forbindelse med varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, forudses dog ikke overført til forsvarets totalforsvarsstyrke.

Forsvarsministeren fastsætter tjenestetidens længde, jf. lovens § 4, stk. 1, 1. pkt.. Længden af den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste kan for den enkelte værnepligtige ifølge lovforslaget ikke overstige i alt 12 måneder.

Det forudses, at tjenestetiden for kvinder på værnepligtslignende vilkår vil være den samme som for de værnepligtige mænd.

Forsvarets behov for værnepligtige er styrende for antallet af unge mænd, der indkaldes til aftjening af værnepligt, og kvinder, der antages på værnepligtslignende vilkår.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.2 og 2.4.

Til nr. 7

Ifølge § 4, stk. 5, 2. led, i gældende lov om forsvarets personel kan værnepligtige under tjenesten i forsvaret anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse.

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken er der ikke længere behov for bestemmelsen. Alle værnepligtige, bortset fra værnepligtige der indkaldes til Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hesteskadron og Kongeskibet Dannebrog, modtager en grunduddannelse uafhængig af deres civile uddannelse og placeres herefter i forsvarets totalforsvarsstyrke uafhængigt af deres civile uddannelse.

Det foreslås derfor, at § 4, stk. 5, 2. led, ophæves.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.2.

Til nr. 8

Ifølge § 5 i gældende lov om forsvarets personel kan militære tjenestemænd, såfremt tjenstlige grunde gør det ønskeligt, efter ansøgning afskediges med egenpension i henhold til lov om tjenestemandspension, når de samtidig ansættes i reserven.

[Ordnningen ses ikke at have været anvendt i mange år.] Hertil kommer, at nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken har gjort bestemmelsen overflødig. Det foreslås derfor, at bestemmelsen ophæves.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.5.

Til nr. 9

Ifølge § 6 i gældende lov om forsvarets personel kan bestemmelsen i § 27 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken fraviges, når forholdene taler for det.

Ved lov nr. 208 af 28. april 1993 blev tjenstemandslovens officielle titel ændret til ”lov om tjenestemænd”.

Det foreslås på den baggrund, at der i lov om forsvarets personel § 6 foretages en redaktionel ændring i overensstemmelse med den foretagne ændring af tjenstemandslovens officielle titel.

Til nr. 10

Det foreslås i bestemmelsen, at hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtstilignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret (efterfølgende tjeneste). Pligten ophører, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, med mindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 3-års perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Det foreslås, at forsvarsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler herom. Hjemmelen kan bl.a. anvendes til at fastsætte regler om omfanget af forpligtelsen og proceduren for indkaldelse til denne tjeneste mv.

Bestemmelsen forudses at skulle gælde for værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtstilignende vilkår, der er hjemsendt efter at have gennemgået den første samlede tjeneste i forsvaret, hvor de har modtaget en totalforsvarsuddannelse. De værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtstilignende

de vilkår, der har forrettet den ovenfor i bemærkningerne til § 1, nr. 6, omtalte længerevarende første samlede tjeneste ved Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hesteskadron og Kongeskibet Dannebrog i forbindelse med varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, forudses ikke overført til forsvarets totalforsvarsstyrke, og derfor heller ikke omfattet af pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret efter hjemsendelsen.

Forsvarsministeren fastsætter tjenestetidens længde, jf. lovforslagets § 1, nr. 6. På nuværende tidspunkt forudses, at efterfølgende tjeneste i totalforsvaret højst kan udgøre sammenlagt 3 måneder, som kan afvikles over flere perioder eller samlet afhængigt af det konkrete behov for personel til løsning af totalforsvarsopgaver.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.4.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 1, nr. 6 og nr. 12.

Til nr. 11

Efter § 8 i gældende lov om forsvarets personel har personel af reserven samt personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed.

Det foreslås, at § 8 ophæves i sin nuværende form.

Indholdet af gældende lovs § 8 for så vidt angår personel af reserven foreslås indskrevet i § 9, stk. 2, i lov om forsvarets personel, mens indholdet af § 8 for så vidt angår personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, foreslås indskrevet som § 9, stk. 3, i lov om forsvarets personel, jf. lovforslagets § 10, nr. 12.

Efter § 8 a i gældende lov om forsvarets personel har kvindelige menige på værnepligtstilignende vilkår, der er hjemsendt, pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold efter nærmere regler fastsat af forsvarsministeren. Denne bestemmelse fastlægger kvindernes forpligtelse efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken. Da mobiliseringsstyrken nedlægges, er der ikke længere behov for bestemmelsen, hvorfor den foreslås ophævet.

Med mobiliseringsstyrkens nedlæggelse og kvindernes placering i totalforsvarsstyrken er der behov for en redefinition af kvindernes forpligtelser efter hjemsendelsen.

De pligter, der påhviler kvinder på værnepligtstilignende vilkår, der er hjemsendt efter gennemgang af den første samlede tjeneste i forsvaret, fremgår af forslaget til § 7 og § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel, jf. lovforslagets § 1, nr. 10 og nr. 12. Forpligtelserne svarer til forpligtelserne for værnepligtige mænd.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10 og nr. 12.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.3 - 2.6.

Til nr. 12

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, herunder reserven i dens nuværende form, er der behov for at foretage ændringer i § 9 i lov om forsvarets personel.

Som § 9, stk. 1, foreslås en bestemmelse, hvorefter forsvarsministeren under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtstilignende vilkår, der har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Udtrykket ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” i den foreslåede bestemmelse skal forstås som omfattende både begrebet ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” og begrebet ”når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed” i gældende lov. Det kan udledes af bemærkningerne til gældende lovs § 8, at udtrykket ”når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed” er bredere end udtrykket ”under krig eller andre ekstraordinære forhold”. Det har ikke været muligt nærmere at fastlægge forskellen mellem begreberne ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” og ”når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed” i gældende lov. Efter Forsvarsministeriets opfattelse vil det heller ikke være nødvendigt at bevare en sådan opdeling, hvorfor begrebet ”når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed” fremover vil være indeholdt i udtrykket ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” i loven.

Ved udtrykket ”krig” forstås i den foreslåede bestemmelse, at danske styrker i eller uden for riget er i væbnet konflikt.

Udtrykket ”andre ekstraordinære forhold” i den foreslåede bestemmelse omfatter en truende situation, hvor statens handlefrihed og sikkerhed er under en åbenbar militær trussel. Udtrykket ”andre ekstraordinære forhold” omfatter endvidere situationer, hvor statens sikkerhed og den offentlige sikkerhed eller statens interesser eller offentlige interesser direkte eller indirekte er truet, for eksempel som følge af et terrorangreb eller risiko herfor. Der kan tænkes andre situationer.

Udtrykket ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” vil i øvrigt skulle fortolkes i takt med udviklingen i den sikkerhedspolitiske situation.

Ved udtrykket ”katastrofetilfælde” forstås i den foreslåede bestemmelse større nationale katastrofer og ulykker, herunder også følger af krigs- eller terrorhandlinger.

Der vil således kunne forekomme situationer, der kan være omfattet både af udtrykket ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” og af udtrykket ”i katastrofetilfælde”.

Ved den foreslåede bestemmelse er der i forhold til gældende lov tale om en udvidelse af de situationer, hvor mødepligten for hjemsendte værnepligtige mænd og hjemsendte kvinder på værnepligtstilignende vilkår kan aktiveres. Dette er en naturlig følge af, at forsvaret omlægges fra at være et mobiliseringsforsvar til bl.a. at være målrettet mod totalforsvarsopgaver.

Som § 9, stk. 2, foreslås en bestemmelse, ifølge hvilken ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, og ifølge hvilken de ansatte ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør under de nævnte forhold. Udtrykkene ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” og ”katastrofetilfælde” skal forstås på samme måde som i forslaget til § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel, jf. ovenfor.

Den foreslåede bestemmelse svarer i vidt omfang til § 9, stk. 2, i den gældende lov om forsvarets personel, dog således at de situationer, hvor ansatte i forsvaret ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør, er udvidet, dels som følge af den ændrede fortolkning af begrebet ”under krig eller andre ekstraordinære forhold”, jf. ovenfor, dels som følge af, at katastrofetilfælde nu også er omfattet. Samtidig præciseres det i bestemmelsen, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Udvidelsen af de situationer, hvor ansatte i forsvaret ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør skal ses i sammenhæng med, at forsvaret omlægges fra at være et mobiliseringsforsvar til at være et målrettet mod internationale opgaver og mod totalforsvarsopgaver.

Præciseringen i bestemmelsen af, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde svarer i vidt omfang til det, der gælder efter den nuværende lovgivning, dog således at der er sket en udvidelse, bl.a. som følge af den ændrede fortolkning af begrebet ”under krig eller andre ekstraordinære forhold” og som følge af, at katastrofetilfælde nu er omfattet, jf. ovenfor.

For mandligt militært personel gælder efter de nuværende regler som følge af værnepligten en pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold. For kvindelige menige på værnepligtsslignende vilkår følger en tilsvarende pligt af gældende lovs § 8 a. Personel af reserven har ifølge gældende lovs § 8 pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed, hvorunder bl.a. forstås krig eller andre ekstraordinære forhold. På baggrund af, at den tidsmæssige udstrækning af værnepligten foreslås begrænset i forhold til gældende lov, jf. lovforslagets § 1, nr. 6 og nr. 10, finder Forsvarsministeriet det hensigtsmæssigt, at det nu fremgår udtrykkeligt af lov om forsvarets personel § 9, stk. 2, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Det skal i øvrigt bemærkes, at forpligtelsen til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde vil være en naturlig følge af den pågældendes ansættelsesforhold eller kontraktforhold i forsvaret lige som en lang række andre forpligtelser, der ikke fremgår af lov om forsvarets personel. Disse andre forpligtelser, herunder for eksempel forpligtelser til at forrette tjeneste i andre tilfælde end nævnt i loven og bestemmelser om uopsigelighed i en periode eller i visse situationer, gælder ved siden af den foreslåede lovbestemmelse, og der kan således ikke sluttes modsætningsvis fra lovbestemmelsen, men der må tages udgangspunkt i det enkelte ansættelses- eller kontraktforhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 2, gælder både militært og civilt personel.

Forslaget til lov om forsvarets personel § 9, stk. 3, svarer i væsentligt omfang til gældende lovs § 8 bortset fra, at personel af reserven ikke længere nævnes i bestemmelsen, og at bestemmelsen er udvidet til også at gælde katastrofetilfælde. Personel af reserven er omfattet af forslaget til lovens § 9, stk. 2, jf. ovenfor.

Forslaget til lov om forsvarets personel, § 9, stk. 4, svarer med en sproglig ændring og den ændrede fortolkning af udtrykket ”krig eller andre ekstraordinære forhold”, jf. ovenfor, til gældende lovs § 9, stk. 4. Den foreslåede bestemmelse gælder for ansatte. Den foreslåede bestemmelse forudses alene

anvendt i situationer, hvor de nationaløkonomiske forhold på grund af krig eller andre ekstraordinære forhold gør det påkrævet, at de ansatte ikke ydes løn mv. i henhold til de aftalte overenskomster mv.

For så vidt angår værnepligtige har forsvarsministeren i gældende lovs § 4, stk. 3, hjemmel til at fastsætte de pågældendes aflønning mv., herunder også ved indkaldelser under krig og andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.3 - 2.6.

Til nr. 13

Ifølge § 9 a i den gældende lov om forsvarets personel, kan kvindeligt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, af forsvarsministeren fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Forsvarsministerens afgørelseskompetence er blevet delegeret. Ved vurderingen af, om en anmodning om fritagelse efter § 9 a kan anses for fyldestgørende samvittighedsmæssigt begrundet, anlægges kriterier svarende til dem, som anvendes ved afgørelser efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde for så vidt angår værnepligtige mænd.

Som følge af mobiliseringsstyrkens nedlæggelse, har kvindeligt militært personel, der er afskediget, ikke nogen mødepligt ved det militære forsvar som følge af det tidligere ansættelsesforhold. Der er derfor ikke behov for en bestemmelse, hvorefter kvindeligt militært personel, der er afskediget, kan fritages for militær tjeneste. Det foreslås derfor, at lov om forsvarets personel § 9 a justeres, således at afskediget kvindeligt militært personel ikke længere omfattes af bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.5.

Til nr. 14

Efter § 10 i den gældende lov om forsvarets personel kan værnepligtige overføres til tjeneste i hjemmeværnet.

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken og af, at de værnepligtige efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste placeres i forsvarets totalforsvarsstyrke, og af at de hjemsendte værnepligtiges rådighedsforpligtelse foreslås begrænset til som hovedregel at vare 3 år fra hjemsendelsesdatoen, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, skønnes der ikke længere behov for bestemmelsen. Det skal endvidere bemærkes, at der i en årrække ikke har været værnepligtige i hjemmeværnet eller værnepligtige med en mobiliseringsfunktion i hjemmeværnet som en følge af selve værnepligtsforholdet

På denne baggrund foreslås det, at § 10 i lov om forsvarets personel ophæves.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.3 og 2.4.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 2, nr. 1.

Til nr. 15

Det foreslås, at § 11 a, stk. 2, 1. pkt., i lov om forsvarets personel ændres, således at det fremgår, at erstatning for tab af forsørger udbetales til den efterladte ægtefælle eller samlever samt børn under 21 år.

Med den foreslåede formulering gives der udtrykkelig hjemmel til, at erstatningen for tab af forsørger skal deles, således at afdøde børn under 21 år altid får en del af erstatningen.

Det forudsættes, at erstatningsbeløbet normalt fordeles med henholdsvis 1/3 til den erstatningsberettigede ægtefælle eller samlever og med 2/3 til fordeling blandt afdødes erstatningsberettigede børn under 21 år.

Der foreslås i øvrigt ikke ændringer i forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning i forhold til gældende lov.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.8.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 2, nr. 2, for så vidt angår frivillige i hjemmeværnet.

Til nr. 16

Forslaget til lov om forsvarets personel § 14 regulerer den administrative klageadgang med hensyn til konkrete afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som ansættelses- og personaleadministrativ myndighed i sager vedrørende personel ved myndigheder under Forsvarsministeriet.

Klagebegrænsningen gælder såvel afgørelser, der er truffet af Forsvarets Personeltjeneste som første instans, som afgørelser, der er truffet af Forsvarets Personeltjeneste som rekursinstans. Afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager omfattes ikke af klagebegrænsningsreglerne.

Det skal endvidere bemærkes, at der for visse typer af sager ved lov kan være fastsat klageadgang til forsvarsministeren. Dette gælder for eksempel visse afgørelser, der træffes i henhold til værnepligtslovgivningen. Såfremt der er fastsat klageadgang ved lov, afskæres klageadgangen ikke i henhold til den foreslåede bestemmelse.

Bestemmelsens 1. pkt. fastsætter, at Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager fortsat skal kunne påklages til forsvarsministeren i samme omfang som hidtil. Det gælder såvel afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som første instans, som afgørelser, hvor Forsvarets Personeltjeneste træffer afgørelse som rekursinstans for afgørelser truffet af andre myndigheder under Forsvarsministeriet.

Efter bestemmelsens 2. pkt. afskæres den almindelige klageadgang til forsvarsministeren for så vidt angår Forsvarets Personeltjenestes øvrige konkrete afgørelser i ansættelses- og personalesager. Med bestemmelsen afskæres adgangen til at påklage såvel afgørelsens materielle indhold som spørgsmål

om sagsbehandlingsfejl, der måtte knytte sig til afgørelsen, som f.eks. manglende begrundelse og inhabilitet mv. Bestemmelsen indebærer, at Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i disse sager er endelige. Ved afgørelser forstås i denne forbindelse både afgørelser i forvaltningslovens forstand og beslutninger mv., der ikke har karakter af afgørelser i forvaltningslovens forstand.

Såfremt der er fastsat klageadgang ved lov, afskæres klageadgangen ikke.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.9.

Til § 2

Til nr. 1

I henhold til § 6, stk. 1, i gældende lov om hjemmeværnet omfatter loven:

- 1) Personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i hjemmeværnet.
- 2) Frivillige i hjemmeværnet.

Ved personel, der er ”indkaldt til tjeneste i hjemmeværnet”, forstås værnepligtigt personel. I henhold til § 10 i den gældende lov om forsvarets personel kan værnepligtige overføres til tjeneste i hjemmeværnet.

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken og af, at de værnepligtige efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste placeres i forsvarets totalforsvarsstyrke, og af at de hjemsendte værnepligtiges rådighedsforpligtelse foreslås begrænset til som hovedregel at vare 3 år fra hjemsendelsesdatoen, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, skønnes der ikke længere behov for muligheden for at overføre værnepligtige til tjeneste i hjemmeværnet. Det skal endvidere bemærkes, at der i en årrække ikke har været værnepligtige i hjemmeværnet eller værnepligtige med en mobiliseringsfunktion i hjemmeværnet som en følge af selve værnepligtsforholdet.

På denne baggrund foreslås det, at § 6, stk. 1, nr. 1, i lov om hjemmeværnet ændres, således at hjemmeværnets personel ikke længere omfatter værnepligtige.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.3 og 2.4.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 1, nr. 14.

Til nr. 2

Det foreslås, at § 16, stk. 2, 1. pkt., i lov om hjemmeværnet ændres, således at det fremgår, at erstatning for tab af forsørger udbetales til den efterladte ægtefælle eller samlever samt børn under 21 år.

Med den foreslåede formulering gives der udtrykkelig hjemmel til, at erstatningen for tab af forsørger skal deles, således at afdøde børn under 21 år altid får en del af erstatningen.

Det forudsættes, at erstatningsbeløbet normalt fordeles med henholdsvis 1/3 til den erstatningsberettigede ægtefælle eller samlever og med 2/3 til fordeling blandt afdødes erstatningsberettigede børn under 21 år.

Der foreslås i øvrigt ikke ændringer i forswarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning for frivillige i hjemneværnet i forhold til gældende lov.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.8.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 1, nr. 15, for så vidt angår personel omfattet af lov om forswarets personel.

Til § 3

Loven træder i kraft den x/x 2006.

§ 1, nr. 5, er en lovfæstelse af ordninger, der allerede er gennemført ved administrative bestemmelser ogsåledes allerede trådt i kraft.

§ 1, nr. 16, gælder for afgørelser, der er truffet af Forsvarets Personeltjeneste på ikrafttrædelsesdagen eller senere.

§ 1, nr. 15, og § 2, nr. 2, har virkning på erstatning for tab af forsørger, der udbetales som følge af dødsfald, der er forårsaget på ikrafttrædelsesdagen eller senere.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov